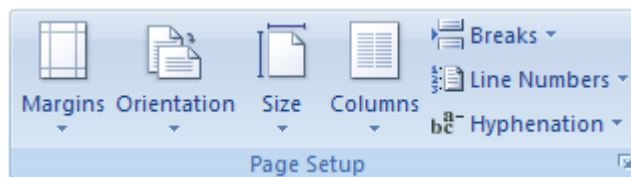


6. ՏԵՔՍՏԱՅԻՆ ԽՄԲԱԳՐԻՉՆԵՐ

§ 6.1. Էջի ձևաչափի սահմանումը

Ցանկացած փաստաթուղթ ձևավորելիս կարևոր է էջի ձևաչափի ճիշտ սահմանումը: Դուք 7-րդ դասարանից արդեն գիտեք ինչպես սահմանել էջի որոշ պարամետրեր: Այժմ ավելի մանրամասն ծանոթանանք այդ գործընթացին:

Էջի ձևաչափը սահմանելու համար է ծառայում *Page Layout* ներդիրը, որի *Page Setup* խմբում (նկ. 6.1) ներառված որոշ կոճակների նշանակությանը դուք արդեն ծանոթ եք:



Նկ. 6.1. *Page Layout* ներդիրի *Page Setup* խումբ

Հիշեցնենք, որ *Page Setup* խմբի *Margins* կոճակով բացվող պատուհանում առաջարկվում է փաստաթղթի լուսանցքների ստանդարտ չափեր: *Orientation* կոճակը հնարավորություն է տալիս ընտրել թղթի վրա ինֆորմացիան տեղաբաշխելու ձևը՝ երկայնակի (*Portrait*) կամ լայնակի (*Landscape*): Էջի նշված պարամետրերը կարելի է սահմանել նաև *Page Layout* ներդիրի *Page Setup* խմբի ստորին աջ անկյունում գտնվող կոճակով բերվող *Page Setup* պատուհանի *Margins* ներդիրում (նկ. 6.2):

Ներդիր պատուհանի *Margins* դաշտը նախատեսված է էջի լուսանցքների չափերը սահմանելու համար՝ ձախից (*Left*), աջից (*Right*), վերևից (*Top*) և ներքևից (*Bottom*):

Gutter (կազմ) դաշտում կարելի է ներմուծել փաստաթուղթը կազմելու համար անհրաժեշտ լրացուցիչ տիրույթի չափը, որն ավելացվում է էջի *Gutter Position* (կազմի դիրք) դաշտում նշվածին (նկ. 6.2-ում բերված օրինակում՝ ձախից):

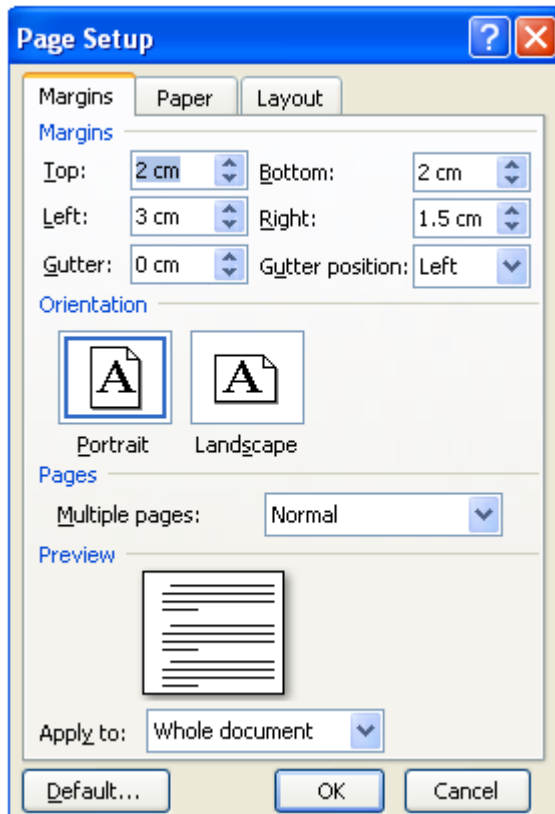
Orientation դաշտում կարելի է սահմանել թղթի վրա ինֆորմացիան տեղաբաշխելու ձևը:

Թղթի երկու կողմերում տեքստի տպագրման համար *Multiple pages* դաշտում պետք է ընտրել *Mirror Margins* տարբերակը:

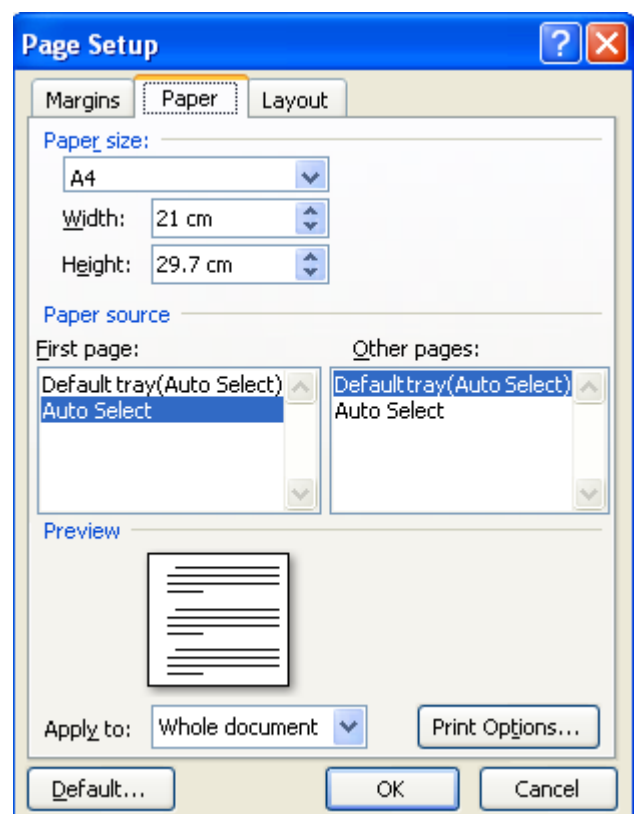
Հիշեցնենք նաև, որ *Page Layout* ներդիրի խմբի *Size* կոճակով բացվող պատուհանում կարելի է ընտրել թղթի առաջարկվող ստանդարտ չափերից անհրաժեշտը:

Թղթի այլ չափեր կարելի է ընտրել *Page Setup* պատուհանի *Paper* ներդիրում (նկ. 6.3), որի *Paper size* (թղթի չափ) դաշտը նախատեսված է թղթի անհրաժեշտ չափը սահմանելու համար (եթե թղթի որևէ չափ չսահմանվի, ապա համակարգիչն կընտրի A4 չափը՝ 21x29,7սմ):

Page Setup պատուհանի *Margins* և *Paper* ներդիրներում կատարած ձեր բոլոր սահմանումներին համապատասխանող փաստաթղթի հնարավոր տեսքը կարտացոլվի այդ պատուհանի *Preview* դաշտում: Ներդիրների *Apply to* (կիրառել) դաշտի օգնությամբ կարելի է նշել փաստաթղթի այն տիրույթը, որի համար անհրաժեշտ է սահմանել տվյալ ձևաչափը: Եթե ընտրվի *Whole Document* տարբերակը, ապա ձևաչափը կսահմանվի ամբողջ փաստաթղթի համար, իսկ եթե *This point forward*, ապա միայն մինչև նշված մասը: Ներդիր պատուհաններում կատարված ընտրությունը պետք է հաստատել *OK* կոճակով:



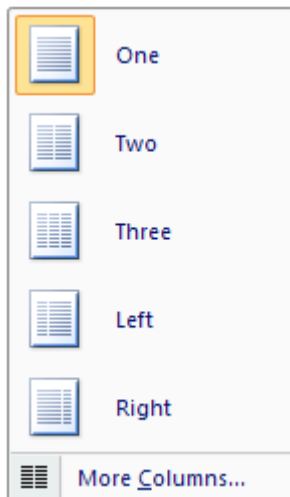
Նկ. 6.2. Լուսանցների չափերն ընտրելու ներդիր պատուհան



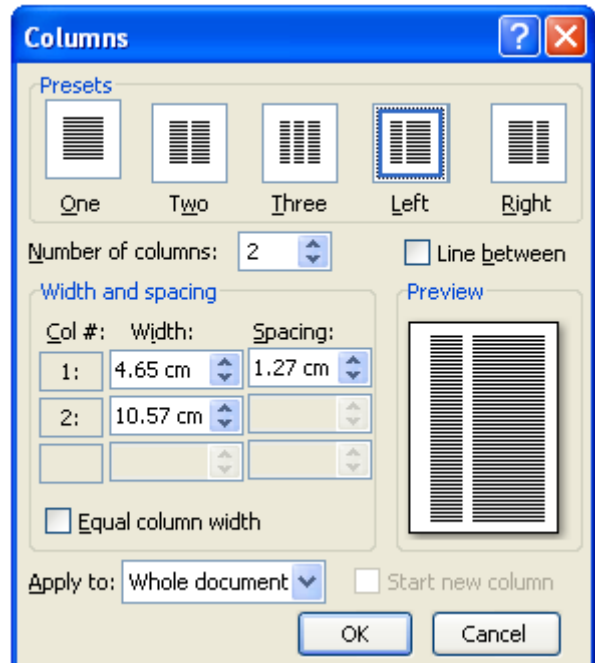
Նկ. 6.3. Թղթի չափը սահմանելու ներդիր պատուհան

Հիշեցնենք, որ *Word* տեքստային խմբագիչում չափման միավոր ընտրելու համար անհրաժեշտ է *Office* կոճակով բացվող պատուհանի ստորին մասում տեղակայված *Word Options* կոճակով բերվող պատուհանի ձախ վահանակից ընտրել *Advanced* ներդիրը, ապա *Display* բաժնի *Show measurements in units of:* դաշտում՝ չափի միավորը:

Տեքստը սյունակներով ներկայացնելու համար անհրաժեշտ է ընտրել *Page Layout* ներդիրի *Page Setup* խմբի *Columns* կոճակն ու բացված պատուհանում (նկ. 6.4) ընտրել առաջարկվող տարբերակներից անհրաժեշտը: Սյունակների ճշգրիտ չափերը կարելի է սահմանել *More Columns* հրամանով բերվող պատուհանում (նկ. 6.5):



Նկ. 6.4. Սյունակների ստանդարտ ձևեր



Նկ. 6.5. Սյունակների չափերը սահմանելու պատուհան

Word-ի փաստաթուղթը կարող է բաղկացած լինել տարբեր բաժիններից. *բաժինը* փաստաթղթի տիրույթ է, որի պարամետրերից թեկուզ մեկը տարբերվում է մնացածներից: Փաստաթղթի բաժիններն իրարից զատվում են բաժնի ավարտի նշանով՝ ամբողջ էջը հատող երկու հորզոնական գծերով,

¶..... Section Break (Continuous).....

որտեղ Գ նշանը պարբերության ավարտի չտպագրվող նշանն է. փաստաթղթի չտպագրվող նշանները էկրանին տեսնելու համար անհրաժեշտ է ընտրել *Home* ներդիրի *Paragraph* բաժնի  գործիքը: Բաժինների միջև ընդհատման նշանը հեռացնելուց հետո հաջորդ բաժինը դառնում է նախորդի շարունակությունը:

Word տեքստային խմբագրիչում հաջորդ էջին կամ բաժնին կարելի է անցնել *Page Setup* խմբի *Breaks* կոճակով բերվող պատուհանում ներառված հրամանների օգնությամբ (նկ. 6.6):

Կուրսորի ընթացիկ դիրքից հետո գրված տեքստի տեղափոխում հաջորդ էջ		Page Mark the point at which one page ends and the next page begins.
Սյունակում կուրսորի ընթացիկ դիրքից հետո գրված տեքստի տեղափոխում հաջորդ սյունակ		Column Indicate that the text following the column break will begin in the next column.
WEB էջերում օբյեկտների շուրջ տեքստի շրջահոսում		Text Wrapping Separate text around objects on web pages, such as caption text from body text.
Section Breaks		
Բաժնի ընդհատում և նոր բաժնի սկիզբ հաջորդ էջից		Next Page Insert a section break and start the new section on the next page.
Բաժնի ընդհատում և նոր բաժնի սկիզբ այդ նույն էջից		Continuous Insert a section break and start the new section on the same page.
Բաժնի ընդհատում և նոր բաժնի սկիզբ զույգ էջից		Even Page Insert a section break and start the new section on the next even-numbered page.
Բաժնի ընդհատում և նոր բաժնի սկիզբ կենտ էջից		Odd Page Insert a section break and start the new section on the next odd-numbered page.

Նկ. 6.6. Page Breaks պատուհան



Օգտակար և իմանալ

- Կիրառողը փաստաթղթի ընթացիկ մասից կարող է անցում կատարել նոր էջ՝ *Ctrl* և *Enter* ստեղծների միաժամանակյա սեղմմամբ:



Հարցեր և առաջադրանքներ

1. Փաստաթղթի ընթացիկ մասից հաջորդ էջին անցնելու համար ի՞նչ միջոցներ գիտեք:
2. Էջի ձևաչափի ի՞նչ պարամետրեր են ձեզ հայտնի:

Լաբորատոր աշխատանք 15

Տարալեզու փաստաթղթի ստեղծում: Էջի ձևաչափի սահմանում

Այս լաբորատոր աշխատանքի նպատակը ստորև բերված անգլերեն- հայերեն- ռուսերեն բառերի ներմուծումն է.

attribute-հատկություն -րՁՏռրՑՁՏ

center-կենտրոն-ՓպվՑՐ

edit-խմբագրել-ՐպՊՈՍՑՈՐՏՈՑՖ

first-առաջին-տպՐՁոռ

height-բարձրություն-ՉօրՏՑՈ

page-էջ-րՑՐՈվՈՓՈ

new-նոր-վՏՁոռ

left-ձախ-սպՁոռ

right-աջ-տՐՈՁոռ

window-պատուհան-SՍվՏ

Քայլ առ քայլ կատարեք հետևյալ գործողությունները.

1. Ստեք *Word* տեքստային խմբագրիչի միջավայր:
2. Ընտրեք *Arial Armenian* տառատեսակն ու դրա *11* չափը:
3. Այբուբենի փոփոխման տարբերանշանի վրա մկնիկի աջ սեղմակը սեղմեք այնքան, մինչև տարբերանշանին հայտնվի *ԱՄԵ*-ի դրոշը:
4. Ներմուծեք *attribute* բառը և գծիկ (-):
5. Այբուբենի փոփոխման տարբերանշանի վրա մկնիկի աջ սեղմակը սեղմեք այնքան, մինչև տարբերանշանին հայտնվի Հայաստանի Հանրապետության դրոշը:
6. Ներմուծեք *հատկություն* բառը և գծիկ(-):
7. Այբուբենի փոփոխման տարբերանշանին մկնիկի աջ սեղմակը սեղմեք այնքան, մինչև տարբերանշանին հայտնվի Ռուսաստանի Դաշնության դրոշը:
8. Ընտրեք ռուսական որևէ տառատեսակ (օրինակ՝ *Baltica Cirillic*):
9. Ներմուծեք *րՁՏռրՑՁՏ* բառը:
10. *Enter* ստեղծով անցում կատարեք հաջորդ տողին:
11. Ընտրեք *Arial Armenian* տառատեսակը:
12. Մկնիկի ցուցիչը տեղադրեք այբուբենի փոփոխման տարբերանշանի վրա և սեղմեք ձախ սեղմակը:
13. Մկնիկի ցուցիչը տեղադրեք այբուբենի փոփոխման դաշտի ▼ կոճակի վրա, սեղմեք ձախ սեղմակը և բացված ցուցակից ընտրեք լատինական այբուբենը:
14. Ներմուծեք *center* բառը և գծիկ(-):

15. Մկնիկի ցուցիչը տեղադրեք այբուբենի փոփոխման տարբերանշանի վրա և սեղմեք ձախ սեղմակը:
16. Մկնիկի ցուցիչը տեղադրեք այբուբենի փոփոխման դաշտի ▼ կոճակի վրա, սեղմեք ձախ սեղմակը և բացված ցուցակից ընտրեք հայկական այբուբենը:
17. Ներմուծեք *կենտրոն* բառը և գծիկ(-):
18. Մկնիկի ցուցիչը տեղադրեք այբուբենի փոփոխման տարբերանշանի վրա և սեղմեք ձախ սեղմակը:
19. Մկնիկի ցուցիչը տեղադրեք այբուբենի փոփոխման դաշտի ▼ կոճակի վրա, սեղմեք ձախ սեղմակը և բացված ցուցակից ընտրեք ռուսական այբուբենը:
20. Ընտրեք ձեր նախընտրած ռուսական տառատեսակը:
21. Ներմուծեք *ՓպվՑՐ* բառը:
22. Ստեղնաշարի *Enter* ստեղնով անցում կատարեք հաջորդ տողին:
23. Վերը նկարագրված ձևով ներմուծեք մնացած տողերը՝ այբուբենը փոփոխելով ստեղնաշարի *Alt* և *Shift* կամ *Alt*, *Ctrl* և *Shift* ստեղների համատեղ սեղմումով:
24. Ստեղծված փաստաթուղթը պահպանեք տվյալ դասարանին հատկացված ֆայլադարանում՝ *Lab_15_** անունով, որտեղ *—ի փոխարեն ներմուծեք աշակերտի դասամատյանի համարը:
25. Տեքստային խմբագրիչի հետ աշխատանքն ավարտեք՝ օգտվելով պատուհանի փակման  կոճակից:

Լաբորատոր աշխատանք 16

Էջի ձևաչափի սահմանում

1. Ստեք *Microsoft Word* տեքստային խմբագրիչի միջավայր:
2. *Office* կոճակով բերվող մենյուի *Open* հրամանի օգնությամբ բացեք նախորդ լաբորատոր աշխատանքում ձեր կողմից ստեղծված փաստաթուղթը:
3. *Office* կոճակով բացվող պատուհանի ստորին մասում տեղակայված *Word Options* կոճակով բերվող պատուհանի ձախ վահանակից ընտրեք *Advanced* ներդիրը, ապա *Display* բաժնի *Show measurements in units of:* դաշտում՝ չափի *Centimeters* միավորը:
4. Ընտրեք *Page Layout* ներդիրի *Page Setup* խմբի ստորին աջ անկյունում գտնվող  կոճակը, ապա բացված պատուհանում էջի լուսանցքների սահմանման համար նախատեսված *Margins* ներդիրը:
5. Սահմանեք էջի լուսանցքների հետևյալ չափերը. ձախից՝ 3, աջից՝ 1, վերևից՝ 2 և ներքևից՝ 2 սմ:
6. Ընտրեք էջում ինֆորմացիան տեղաբաշխելու երկայնակի (*Portrait*) ձևը:
7. Այժմ ընտրեք էջի լայնակի (*Landscape*) ձևը և նկատեք երկայնակի և լայնակի տեսքերի տարբերությունը:
8. Բացեք թղթի չափի ընտրման համար նախատեսված *Paper* ներդիր պատուհանն ու *Paper size* դաշտում ընտրեք թղթի *A4* չափը:
9. *Page Setup* պատուհանում կատարած ձեր բոլոր նշումներին համապատասխանող փաստաթղթի հնարավոր տեսքին հետևեք այդ պատուհանի *Preview* դաշտում:
10. Կատարված ընտրությունները հաստատեք *OK* կոճակով:
11. Փաստաթուղթ ներմուծած տեքստը երկու սյունակով ներկայացնելու համար ընտրեք *Page Layout* ներդիրի *Page Setup* խմբի *Columns* կոճակը, ապա բացված պատուհանում առաջարկվող *Two* տարբերակը:
12. Ստեղծված փաստաթուղթը պահպանեք տվյալ դասարանին հատկացված ֆայլադարանում՝ *Lab_16_** անունով, որտեղ ***-ի փոխարեն ներմուծեք աշակերտի դասամատյանի համարը:
13. Տեքստային խմբագրիչի հետ աշխատանքն ավարտեք՝ օգտվելով պատուհանի փակման  կոճակից: